

Prostopášníková moralita

HELENA HAVLÍKOVÁ

Ostravské Národní divadlo moravskoslezské uvede-ním Stravinského opery *Život prostopášníka* opět suverénně potvrdilo svou pozici na špičce našich divadel – jak dramaturgicky, tak vlastním provedením.

Světoběžník Igor Fjodorovič Stravinskij (1882–1971) je bezesporu jednou z předních osobností hudby 20. století. Uznání a slávu (i skandály) mu vynesly především jeho balety *Pták Ohnivák*, *Petrůška* nebo *Svěcení jara*, ovšem i jeho vokálně-dramatická díla, zejména opera-oratorium *Oedipus Rex* (1927) a právě *Život prostopášníka* patří k těm, která se vracejí do běžného repertoáru.

V originále má Stravinského opera název *The Rake's Progress*, což se u nás překládalo jako *Cesta rozmařilce* nebo *Uděl slabocha*. Dnes vžitý český název *Život prostopášníka* možná až příliš odkazuje na Mozartova Dona Giovanniho. Stravinského zaujal cyklus rytin anglického malíře Williama Hogarth (1697–1764), jehož kresby satiricky karikují nešvary (nejen) Anglie (nejen) první poloviny 18. století. Ovšem zatímco Mozart pojal Giovanniho jako energického svobodomyšlného muže, který se vzpírá pra-

vidlům společnosti i řádu světa, Stravinskij v této operní moralitě pranýřuje zhoubnou lenost a požívačnost slabocha, který se stává snadnou kořistí vypočítavých manipulátorů. Lenost ostatně zmiňuje už bible jako jeden z hlavních hříchů.

Finesy a pointy

Stravinského morální poselství se ostravskému opernímu souboru podařilo tlumočit moderním, sdělným a sugestivním hudebním i divadelním jazykem. Inscenace měla oporu v hudebním nastudování Jakuba Kleckera, pod jehož vedením především rytmicky obtížná rafinovaná partitura vyzněla přesvědčivě s finesami a pointami kombinace starých skladebných postupů a hudby 20. století, s kontrasty křehké průzračnosti i zvukové hřívosti.

Pod vedením Jiřího Nekvasila, režiséra nastudování a ředitele ostravského divadla, se sešel sehraný inscenační tým: výstižnou, výraznou, funkční a přitom jednoduchou scénu připravil zkušený scénograf Daniel Dvořák. Nedílnou součástí je pak vyrovnané a typově výstižné obsazení i výkon sboru pod vedením Jurije Galatenka, výborného nejen pěvecky, ale i herecky.

V prozajsné idylce zmenšené makety domečku, stromků a nádobí, „naservírované“ na dlouhém sto-

Život prostopášníka

REPRO LN

le před oponou s růžovými květy spolu rozpustile laškovují naivní mladík Tom s odlehčeným spieltenorem Jorgeho Garzy se svou snoubenkou, dobrosrdečnou Anne, pro jejíž koloraturní part má sopránistka Nicola Proksch pohyblivý lehký svítivý soprán. Realisticky uvažující Annin otec s plným basem Jana Martínika však Toma nabádá, aby před svatbou získal seriózní práci a postavení. Do této selanky vpadne Nick Shadow, štíhlý dlouhán mefistofelsky uhrančivého barytonu Ulfa Paulsena – coby služebník pekel vytuší možnost snadno získat Tomovu duši. Namluví Tomovi, že v Londýně získal pohádkové dědictví a bude mu sloužit. Tom si s Anne odpřisáhne věrnost, Nick strhne květinou oponu a před oběma muži se otevře svět „velkého“ Londýna, tj. scéna otevřená do hloubky jeviště, které

vzadu uzavírají obrovská zrcadlová vrata. Vzápětí se zaplní hemžením nevěstek a jejich klientů a udivený Tom, omámen tímto rejem, skončí polonahý v rudé lenošce v náručí atraktivní Matky Husy v podání Václavy Krejčí Houskové.

Tom, ze kterého se i v pěveckém výrazu Jorgeho Garzy stal znužený „světák“, rychle zapomene na svou venkovskou lásku a na Nickův návrh se ožení s Babou-Turkem. Yvona Škvárová dodala tomuto podivnému holohlavému vouse-tému stvoření z jarmarečního panoptika báječnou komediální nadsázku, až vyvolávala v hledišti spontánní smích. Třáktová opera vrcholí ve třetím jednání, kdy se Shadow na ponuré scéně s kříží zlovestně dožaduje své mzdy – Tomovy duše. Tom, nyní v gradaci s dramatictější, temnějším tenorem, sehraje ještě se Shadowem karetní hru o svůj život – díky napovědi zavřené snoubenky Anne sice vyhraje a do díry hrobu sestupuje Shadow, stihne však ještě Toma proklít a připravit o rozum.

Igor Stravinskij: Život prostopášníka

Národní divadlo moravskoslezské, Ostrava

Autorka je operní kritička